

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск I	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 19/1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

27 серпня 2024 р., протокол № 7

Голова Вченої ради

[Handwritten signature]

Оксана ЧЕРНИШ

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Клінічна та реабілітаційна психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні
кафедри психології та соціального
забезпечення
26 серпня 2024 р., протокол № 7

Завідувач кафедри

[Handwritten signature] Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми

[Handwritten signature] Олег МАТЕЮК

Житомир
2024 -2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 19/2</i>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою атестації здобувачів вищої освіти є перевірка у студентів на базі отриманих у ЗВО теоретичних знань, професійних вмінь і навичок з теорії і практики психології, компетентностей, необхідних для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної психологічної діяльності.

Програма атестації зі спеціальності 053 «Психологія» складена на основі навчальних програм практичного спрямування у сфері психології, а саме: «Діагностика психічних станів в надзвичайних ситуаціях», «Сучасні методи психологічного консультування, психокорекції та психотерапії», «Соціально-психологічна адаптація в реабілітаційному процесі», «Сучасні підходи діагностики у клінічній та реабілітаційній психології», «Психологічна реабілітація посттравматичних розладів».

Основна мета атестаційного екзамену полягає у встановленні відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньо-професійної програми.

Екзамен проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами (форма – дистанційна). Білети готуються у відповідності до розміщеної нижче програми підготовки. Кожен білет містить 2 теоретичних питання, ситуативну задачу та тести у кількості 5 запитань з 5-ма варіантами відповіді кожний. Завдання готуються профільними викладачами.

Для встановлення відповідності екзаменаційних білетів програмі підготовки допускається зовнішнє рецензування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/3

Програма підготовки блок «Діагностика психічних станів в надзвичайних ситуаціях»

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти дослідження надзвичайних ситуацій

Тема 1. Психологія у надзвичайних ситуаціях

1. Надзвичайні ситуації. Визначення поняття. Класифікація.
2. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні.
3. Надзвичайні ситуації соціального характеру.
4. Психологічною класифікацією надзвичайних ситуацій.
5. Основні групи факторів, що мають сильний психологічний вплив на персонал в умовах надзвичайної ситуації.

Тема 2. Предмет і задачі психології у надзвичайних ситуаціях

1. Предмет психології в надзвичайних ситуаціях (екстремальна психологія).
2. Задачі психології в надзвичайних ситуаціях.
3. Методи психології в надзвичайних ситуаціях.
4. Кризи, кризові ситуації. Різниця в підходах розуміння кризи.
5. Види криз. Перебіг кризи.
6. Надання психологічної допомоги.

Змістовий модуль 2. Методики емпіричного дослідження особливостей переживання людиною кризових ситуацій

Тема 3. Загальна характеристика діагностики емоційної сфери

Психофізіологічні показники при діагностиці емоційної сфери

1. Діагностика емоцій за допомогою аналізу мови.
2. Суб'єктивні критерії емоційних станів.

Тема 4. Методи діагностики емоційної сфери

Методи діагностики емоцій за лицьовою експресією.

1. Методи вербальної фіксації ознак експресії емоційних станів.
2. Методи використання кольорових тестів.
3. Психологічні методи вивчення емоційної сфери людини

Тема 5. Діагностика порушень емоційної сфери

Причини емоційних порушень.

1. Патологічні зміни емоційних властивостей особистості.
 - Афективна збудливість
 - Афективна слабкість
 - афективна в'язкість (інертність, ригідність)
 - Афективна виснажуваність
2. Порушення емоційних реакцій.
 - Емоційна неадекватність: аутизм; емоційні автоматизми; емоційна парадоксальність; парамімія; паратимія; амбивалентність; ехоламія.
 - Ідіосинкразія.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/4

- Емоційна лабільність.
- Емоційне огрублення.
- Поверхня емоційних переживань.
- Гіпомімія.
- Емоційна тупість.
- Амімія.
- Гіпермімія.
- Алекситимія.

Тема 6. Діагностика патологічних порушень емоційної сфери

Емоційна сфера при різних патологіях:

- Емоційні порушення осіб із затримкою психічного розвитку і порушенням інтелекту.
 - Емоційні порушення осіб при психічному інфантилізмі
 - Емоційні порушення осіб при затримці психічного розвитку церебрально-органічного генезису
 - Емоційні порушення осіб при затримці психічного розвитку соматогенного походження
 - Емоційні порушення осіб при затримці психічного розвитку психогенного походження
- Емоційні порушення осіб при локальних ураженнях мозку
- Емоційні порушення в душевнохворих.

1. Патологічні емоційні стани

Тема 7. Психодіагностика психічних станів

Основні психологічні засоби діагностики психічних станів.

- Діагностика динамічних особливостей почуттів та індивідуальних варіацій
 - Діагностика емоційних рис характеру
 - Діагностика загальної емоційної спрямованості
 - Діагностика тривожності
 - Оцінка психічних станів як типова психометрична задача

Методики визначення психофізіологічних показників.

- Дослідження показників психічних функцій.
- Методики визначення суб'єктивної оцінки стану

Тема 8. Психодіагностика поведінкових проявів особистості у надзвичайних станах

1. Методики визначення поведінкових проявів.

- Методики діагностики показників та форм агресії
- Діагностики станів тривожності (тривоги)
- Використання багатофакторних особистісних опитувальників і проективних методик
 - Діагностика волі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/5

Змістовий модуль 3. Методичні підходи до організації тренінгів постстресового відновлення

Тема 9. Стрес-менеджмент

Поняття емоційного стресу. Фізіологічні механізми стресу. Конструктивний та деструктивний стрес.

1. Стрес-менеджмент, основні шляхи та засоби.
2. Відновлення емоційної рівноваги.

Інформаційні джерела блоку.

1. Кузьо О. Основи психологічної практики : навч. посібник. Львів: Львівс. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 124 с. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4400>
2. Мосієнко Оксана. Психоедукація – первинний засіб в роботі з воїнами АТО. URL : <http://iqholding.com.ua/articles/psikhoedukatsiya-pervinnii-zasib-v-roboti-z-voynami-ato>
3. Недря К. М. Стресостійкість у роботі поліцейського : навч.-практ. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 123 с. URL : <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/5718>
4. Оніщенко Н. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. Харків : Право, 2014. 584 с.
5. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях : навч.-практ. посібник / Укладачі : автор. кол-в : Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Харченко С. В., Доценко В. В., Червоний П. Д., Макарова О. П., Медведєва О. В., Макаренко П. В. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2022. С. 75-80.
6. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій : метод. посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ «Вид-во «Логос», 2015 р. 207 с.

Програма підготовки блок «Сучасні методи психологічного консультування, психокорекції та психотерапії»

Тема 1. Психологічна допомога як сфера діяльності практичного психолога

1. Поняття психологічної допомоги. Основні види, напрямки та методи.
2. Основні принципи, цілі та завдання психологічної роботи.
3. Відмінність між психологічним консультуванням, психокорекцією та психотерапією.
4. Вимоги до психолога, що здійснює психологічну допомогу.
5. Максима психотерапевтичної діяльності за В. Франклом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/6

Тема 2. Специфіка психологічного консультування

1. Цілі, завдання та структура психологічного консультування.
2. Консультативний контакт. Загальні вимоги до психолога-консультанта.
3. Відмінність психологічного консультування від інших видів психологічної допомоги.
4. Особистісні якості психолога-консультанта. Підготовка психолога-консультанта.

Тема 3. Форми та етапи психотерапевтичної роботи

1. Індивідуальна та групова форма психотерапевтичної допомоги.
2. Показання до індивідуальної та групової форм психотерапії. Переваги кожної з форм.
3. Основні етапи психотерапії та їх загальна характеристика.

Тема 4. Психодіагностика та види неврозів як коло компетенції психологічного консультування, психокорекції та психотерапії

1. Закриті тести. Проективні методики.
2. Психогенний невроз. Реактивний невроз. Ноогенний невроз.
3. Специфіка застосування тестів в рамках психологічного консультування. Критерії підбору тестового матеріалу.
4. Ситуації, що вимагають психодіагностичного дослідження. Регулярність діагностичних зрізів. Правила проведення тестування.
5. Табу в психодіагностичному дослідженні.
6. Блок тестів для психодіагностичного дослідження: вимірювання рівня тривожності; виявлення стійких внутрішніх станів особистості; вимірювання рівня астенизації; шкала зниженого настрою – субдепресії (ШЗНС); виявлення рівня агресивності; визначення рівня суб'єктивного контролю.

Тема 5. Нейробіологічні та методологічні основи психологічної допомоги

1. Основні ділянки мозку, що задіяні у психокорекційній роботі: лімбічна система (гіпоталамус, гіпокамп, мигдалина, передня поясна кора, смугасте тіло (дорсальна частина, ядро), острівець, префронтальна кора (дорсальна, вентральна, медіальна, латеральна частини).
2. Вісь стресу.
3. Основні гормони та нейромедіатори, що впливають на емоційний стан.

Тема 6. Концепція чотирьох рівнів духовного розвитку як теоретичне підґрунтя психологічної допомоги

1. Спонування як конститутивний елемент психіки.
2. Рівні духовного розвитку людини: залежна особистість, посередня особистість, зріла особистість та геній.
3. Характеристика кожного типу духовного розвитку.

Тема 7. Основні напрямки в психологічному консультуванні

1. Основні положення психодинамічного напрямку.
2. Основні положення когнітивно-поведінкового напрямку.
3. Основні принципи та поняття гуманістичного напрямку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/7

Тема 8. Психологічний вплив у практиці психологічного консультування

1. Процес впливу, його визначення. Класифікація та види впливів.
2. Невербальні способи взаємодії. Прямий та непрямий вплив.
3. Особливості впливу психоконсультанта на клієнта або клієнта на психоконсультанта.
4. Формування голосової гнучкості та сенсорної спостережливості.

Тема 9. Методи ведення психологічної сесії

1. Розмовні методи психологічного впливу. Діалог. Структура логічних доказів. Види логічних аргументів.
2. Психологічна бесіда. Збір інформації і діагностика.
3. Розмовна психотерапія. Терапія прямого аналізу Грюнвальда.
4. Метафоротерапія у консультуванні. Метафорична комунікація.
5. Індивідуальна робота зі снами. Джерела сновидінь.

Тема 10. Психоаналітичні техніки в психокорекції та психотерапії

1. Психоаналіз: основні ідеї та принципи.
2. Рівні психіки та структура особистості.
3. Розвиток особистості: психосексуальні стадії. Природа тривоги, її витoki.
3. Захисні механізми Его.
4. Основні психотерапевтичні техніки психоаналізу.

Тема 11. Тілесно-орієнтовані техніки в психокорекції та психотерапії

1. Механізм біологічно-зворотнього зв'язку в тілесних та тілесно-орієнтованих техніках.

2. Психосоматична діагностика.
3. Тілесні та тілесно-орієнтовані техніки в психосоматичній саморегуляції.

Тема 12. Техніки когнітивної психології в психокорекції та психотерапії

1. Визначення змісту когнітивної психотерапії. Неадаптивні думки. Адаптивні думки.

2. Етапи терапевтичного впливу.
3. Особливості впровадження когнітивної психотерапії.
4. Генеза неврозу.
5. Техніки когнітивної психотерапії.

Тема 13. Техніки поведінкової психології в психокорекції та психотерапії

1. Визначення змісту поведінкової психотерапії.
2. Класичне обумовлювання. Оперантне обумовлювання.
3. Генеза неврозу.
4. Техніки поведінкової психотерапії.
5. Основні ідеї та принципи когнітивно-поведінкової психотерапії. Біхевіоризм зсередини. Саморегуляція та пізнання в поведінці. Научіння через моделювання. Підкріплення в научінні через моделювання. Самоконтроль в поведінці.

Тема 14. Техніки гештальт-психології в психокорекції та психотерапії

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/8

1. Визначення змісту гештальт-терапії. Поняття «гештальт». Незавершений гештальт. Завершений гештальт.
2. Саморегуляція, усвідомлення. Зони усвідомлення.
3. Принципи гештальт-терапії: «Я і Ти», «Що і як», «Тут і тепер». Розуміння значення минулого і теперішнього.
4. Генеза неврозу. Види невротичних механізмів: злиття, інтроєкція, проекція, ретрофлексія.
5. Рівні гештальт-терапії.
6. Техніки гештальт-терапії.

Тема 15. Логотерапевтичні техніки в психокорекції та психотерапії

1. Основні ідеї та принципи логотерапії.
2. Цінності творчості, цінності переживання та цінності відношення.
3. Самодистанціювання та самотрансценденція.
4. Техніки парадоксальної інтенції та дерефлексії як підґрунтя психокорекції та психотерапії.

Тема 16. Арт-терапевтичні техніки в психокорекції та психотерапії

1. Структурні та функціональні характеристики арт-терапії.
2. Характеристика основних напрямків арт-терапії.
3. Арт-терапевтичні техніки роботи з емоціями та почуттями.
4. Арт-терапевтичні техніки роботи з Я-концепцією (самоповага, самоприйняття, самооцінка, самоцінність).
5. Арт-терапевтичні техніки роботи з картиною світу та ціннісно-смісловою сферою.
6. Арт-терапевтичні техніки роботи зі стосунками (дитячо-батьківськими, сімейними, парними).

Інформаційні джерела блоку.

1. Вебер Т. Травмафокус. Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків: Літера Нова, 2020. – 164 с.
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: «Vivat», 2019. 512 с.
3. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с.
4. Оксютович М. О., Сабадуха О. В., Гаркуша С. Л. Інтегративні підходи до психологічної реабілітації дітей з посттравматичним стресовим розладом Науковий журнал «Психологічні студії» Волинського національного університету імені Лесі Українки 2024. Вип.№ 2 (2024) С. 79-87.
5. Сабадуха О.В., Оксютович М.О., Матеюк О.А., Гаркуша С.Л. Значення самодистанціювання в процесі подолання психологічних криз і терапії психосоматичних розладів. Збірник наукових праць "Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи". 2024. Вип. №1. С.35-48.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/9

6. Сабадуха О.В., Башманівська Я.В. Роль самотрансценденції в процесі подолання психологічних криз і терапії психосоматичних порушень. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія Психологія. 2020. № 4. Том 31 (70). С. 144–151.

7. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.] ; за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. – 178 с.

8. Чугунов В.В. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навчальний посібник. – Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. – 360 с.

9. Masten, A. S., Lucke, C. M., Nelson, K. M., & Stallworthy, I. C. (2021). Resilience in development and psychopathology: Multisystem perspectives. *Annual Review of Clinical Psychology*, 17, 521–549.

10. Plokhikh V., Popovich I., Kruglov K., Sabadukha O., Melnyk N., Omelianiuk S., Hoian I. Strategies for extreme self-organization among handball players. *Journal of Physical Education and Sport. (JPES)*, Vol. 24 (issue 8), Art 205, pp. 1849 - 1859, August 2024.

Програма підготовки блоку «Соціально-психологічна адаптація в реабілітаційному процесі»

Тема 1. Проблема соціально-психологічної адаптації в реабілітаційному процесі

1. Система реабілітації: мета та завдання, принципи; складові та структура реабілітаційного процесу; реабілітаційні заходи (медичні, психологічні, фізичні, педагогічні, соціальні, трудові, технічні, правові).

2. Поняття психічної, психологічної, соціальної та соціально-психологічної адаптації.

3. Комплексний та системний характер реабілітаційного процесу. Сутність соціально-психологічної адаптації в реабілітаційному процесі.

Тема 2. Психотравмівні і кризові ситуації в реабілітаційній психології

1. Типи травмівних подій. Типи життєвих ситуацій

2. Кризи життєвих втрат

3. Травми пережитого насильства.

4. Стратегії виживання в екстремальних умовах

Тема 3. Мотиваційний чинник у реабілітаційному процесі

1. Поняття мотивації, принципи та підходи роботи з мотивацією у практичній психології. Мотивація людини до реабілітації.

2. Психічний стан людини, яка потребує реабілітації: діагностика та вибір адекватних засобів соціально-психологічної адаптації та реабілітації. Реабілітаційний потенціал.

3. Особливості психологічного мотивування у реабілітаційному процесі: індивідуальний підхід, актуалізація компенсаторних ресурсів, застосування нестандартних інтервенцій та мотивуючих історій.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/10

Тема 4. Особливості реабілітаційного процесу та соціально-психологічної адаптації в ньому

1. Реабілітаційний процес та його фази.
2. Основні принципи виконання програми реабілітації та етапи визначення реабілітаційної програми.
3. Види реабілітаційних програм та умови їх проведення.
4. Стадії відновлення. Характеристика стадій відновлення.
5. Критерії подолання травми за Мері Гарвей.

Тема 5. Психологічний інструментарій реабілітаційного процесу

1. Психодіагностичні інструменти для проведення скринінгу і психологічної діагностики постраждалих від психотравмівних ситуацій.
2. Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб (безпеки, зацікавленості, мінімізації травми, відповідальності, конфіденційності, професіоналізму та професійної відповідальності, достатнього мінімуму, чіткого розуміння меж професійної компетентності).
3. Класифікація психологічних методик, що застосовуються у реабілітології.

Тема 6. Особливості соціально-психологічної адаптації в реабілітації осіб з обмеженими можливостями

1. Загальні та специфічні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями.
2. Основні завдання психологічної реабілітації людей з обмеженими можливостями.
3. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність реабілітації людей з обмеженими можливостями.
4. Психологічна допомога родинам з дитиною, яка має особливі потреби.

Тема 7. Реабілітаційна психологія залежностей

1. Види патологічних залежностей (адикцій).
2. Критерії, психологічні ознаки та чинники формування патологічної залежності.
3. Стадії формування й розвитку залежностей.
4. Підходи, напрямки та принципи реабілітації осіб з патологічними залежностями.

Тема 8. Психологічна допомога постраждалим внаслідок психотравмівних подій

1. Загальні принципи допомоги вимушеним переселенцям та біженцям.
2. Підходи та методики активізації психологічних ресурсів переселенця.
3. Психологічні резерви полоненого у переживанні ним кризи позбавлення волі.
4. Психологічні наслідки тортур для особи, що потрапила у полон.
5. Положення інструкції щодо реагування на зникнення близької людини.
6. Етапи алгоритму надання допомоги людині, що пережила полон, та членам її родини.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/11

Тема 9. Соціально-психологічна адаптація в реабілітації військовослужбовців

1. Сутність і зміст бойового стресу та обґрунтування потреби стресостійкої поведінки.

2. Теоретико-методологічні засади використання арт-терапії для реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій.

3. Потенціал ігрових технологій у реабілітаційній діяльності особового складу ЗСУ.

4. Перспективи застосування тренінгової технології у реабілітації військовослужбовців ЗСУ, що були задіяні у військових діях.

5. Можливості сімейної терапії у процесі здійснення комплексної реабілітації сімей військовослужбовців-учасників бойових дій.

Інформаційні джерела блоку

1. Адамова О. С. Подолання кризи в особистісних відносинах: окремі практичні аспекти. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2020. № 2(52). С. 65-75.

2. Андрусів Л. С. Обумовленість певного стандарту поведінки особистості соціокультурними умовами життєдіяльності. Зб. наук. праць Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Серія: Філософія. Соціологія. Психологія. 2019. № 9(2). С. 11-19.

3. Білецький П. С. Соціально-психологічні проблеми професійного здоров'язбереження в сучасному соціумі. Адаптаційний потенціал особистості: медико-соціальний вимір: монографія. К. : ПВТП «LAT&K», 2019. С. 25-35.

4. Блискун О. О. Соціально-психологічні засади реінтеграції молоді в умовах трансформаційного соціуму: монографія. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 320 с.

5. Горностай П. Групові захисні механізми як форма реагування на колективні травми. Проблеми політичної психології. 2020. № 22(1). С. 89-114.

6. Добровольська Н. А. Становлення обдарованості особистості в сучасному соціумі. Теорія і практика сучасної психології. 2019. № 4(1). С. 114-117

7. Завацька Н. Є. Психологічні основи розвитку особистості: монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2019. Т. 6. 416 с.

8. Корнієнко В. В. Соціально-психологічні засади збереження та розвитку реабілітаційного потенціалу особистості: монографія. К. : ПВТП «LAT&K», 2021. 320 с.

9. Пілецька Л. С. Асертивна поведінка як чинник реабілітаційного потенціалу особистості. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2021. № 3 (56). С. 184-194.

Програма підготовки блок «Сучасні підходи діагностики у клінічній та реабілітаційній психології»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/12

Тема 1. Підготовка до психологічного обстеження дітей та дорослих

1. Опитування інформаторів: основи.
2. Структура першого опитування дитини.
3. Базова інформація щодо розвитку.
4. Структура першого опитування дорослої людини.

Тема 2. Типи опитувальників для дітей та дорослих

1. Опитувальники, які стосуються періоду новонародженості та немовляти.
2. Діагностика у контексті раннього втручання.
3. Гендерні аспекти опитування шестирічних дітей.
4. Гендерні аспекти опитування підлітків.
5. Вступне опитування батьків досліджуваної дитини.
6. Вступне опитування дорослого.

Тема 3. Порушення нейропсихічного розвитку

1. Порушення інтелектуального розвитку.
2. Порушення мовленнєвого розвитку.
3. Розлади аутистичного спектру.
4. Порушення розвитку навчальних навичок.
5. Порушення розвитку координації рухів.
6. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю.
7. Розлади стереотипних рухів.

Тема 4. Психологічна діагностика осіб з шизофренією та іншими психотичними розладами

1. Сутність шизофренії - базові прояви.
2. Діагностика мовлення та когнітивних функцій.
3. Діагностика особистості та міжособистісної комунікації.
4. Діагностика поведінки.
5. Виявлення соціальних чинників дисфункціональної поведінки осіб з шизофренією та іншими психотичними розладами.

Тема 5. Афективні розлади та розлади, пов'язані з тривогою та страхом, обсесивно компульсивні розлади

1. Комплексний підхід до діагностики осіб з афективними розладами.
2. Діагностика осіб з депресивними порушеннями.
3. Дизорганізаційні чинники порушення регуляції настрою.
4. Ознаки тривожних розладів.
5. Вікові особливості прояву обсесивно-компульсивних розладів.

Тема 6. Розлади, специфічно пов'язані зі стресом, дисоціативні розлади

1. Посттравматичний стресовий розлад.
2. Психологічні аспекти діагностики осіб при переживанні горя.
3. Розлади адаптації.
4. Розлади прив'язаності.
5. Розлади соціалізації.
6. Специфіка дисоціативних розладів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/13

Тема 7. Розлади харчування та розлади тілесних відчуттів і переживань

1. Анорексія.
2. Булімія.
3. Вибірково-обмежене вживання їжі.

Тема 8. Суїцидальна, адиктивна та залежна поведінка

1. Структура суїцидальної поведінки.
2. Чинники ризику суїцидальної поведінки.
3. Види адиктивної поведінки.
4. Залежності.

Тема 9. Нейрокогнітивні розлади

1. Делірій.
2. Амнестичні розлади.
3. Деменція.

Тема 10. Переваги використання психологічної діагностики в реабілітації

1. Групи порушень свідомості.
2. Нейропсихологічна діагностика пацієнтів з порушенням свідомості
3. Особливості психологічної діагностики осіб з порушеннями опорно-рухового апарату.

Інформаційні джерела блоку

1. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2011. 464 с.
2. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с.
3. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики : навчальний посібник для студентів вищих навч.закл. – К., 2012. – 464 с.
4. Петровська І. Р. Психодіагностика : Методичні матеріали до навчального курсу / І. Р. Петровська. – Львів : Малий видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка , 2016. – 76 с.
5. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики: навчальний посібник. – К. 2019. 442 с.
6. Kellerman H.. (2017). Handbook of Psychodiagnostic Testing: Analysis of Personality in the Psychological Report, Springer; 4th Edition, 220 p.
7. Molen H., Schmid H., Osseweijer E., Manon A. (2015). Skills in Psychodiagnostics. Eleven International Publishing, 94 p.
8. Eysenck H.J.(2014). Experiments in Personality: Vol. 2: Psychodiagnostics and Psychodynamics (Psychology Revivals). Auflage - Routledge; 1. Edition, 346 p.
9. Gary G. (2016). Handbook of Psychological Assessment. Wiley; 6. Edition, 928 p.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/14

Програма підготовки блок «Психологічна реабілітація посттравматичних розладів»

Тема 1. Загальне поняття про психологічну реабілітацію

1. Різноманіття уявлень про психологічну реабілітацію. Розвиток загальної концепції психологічної реабілітації.
2. Основні принципи психологічної реабілітації.
3. Основні методи психологічної реабілітації.
4. Основні етапи реабілітації.
5. Основні складові реабілітації.
6. Критерії ефективності психологічної реабілітації.

Тема 2. Загальні уявлення про психологію посттравматичного стресового розладу

1. Диференціація понять стрес, травматичний стрес, посттравматичний стрес.
2. Дія стресора на організм. Причини стресової напруги.
3. Роль нервової системи в розвитку стресу. Еустрес і дистрес. Ознаки виразності дистресу.
4. Зміна сприйняття при стресі. Стрессова стійкість. Зміна поведінкових реакцій при стресі.
5. Зміна інтелектуальних процесів при стресі.
6. Зміна фізіологічних процесів при стресі.
7. Емоційні прояви стресу.
8. Об'єктивні методи оцінки рівня стресу.
9. Суб'єктивні методи оцінки рівня стресу.
10. Теорія загального адаптаційного синдрому Г. Сельє.
11. Поняття про ПТСР як біологічну та психологічну категорію.
12. Основні фізіологічні механізми й прояви ПТСР.
13. Клінічні прояви ПТСР. Основні фактори, що впливають на ПТСР.
14. Особливості ПТСР. Форми прояву ПТСР. Стадії ПТСР.

Тема 3. Теоретичні моделі посттравматичного стресового розладу

1. Психодинамічна модель посттравматичного стресового розладу. Психічна травма як центральне поняття психоаналітичної інтерпретації ПТСР (З. Фройд, А. Фройд, Д. Винникотт, М. Хан).
2. Когнітивна модель посттравматичного стресового розладу.
3. Дослідження стресу (Р. Лазарус) і страху (А. Бек, Г. Емері) у формуванні когнітивного напрямку вивчення ПТСР.
4. Психічна травма як детермінанта виникнення ПТСР. Психічна травма як зміна базисних переконань особистості (концепція Р. Янофф-Бульман).
5. Біологічна модель посттравматичного стресового розладу. Біологічна компонента формування посттравматичного стресового розладу
6. Психофізіологічна модель ПТСР.
7. Психосоціальна модель посттравматичного стресового розладу. Соціальні чинники розвитку посттравматичного стресу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/15

8. Інформаційна модель ПТСР.
9. Екзистенційні моделі ПТСР.
10. Мультифакторна модель ПТСР.

Тема 4. Емпіричні дослідження посттравматичного стресового розладу

1. Посттравматичний стресовий розлад у військовослужбовців.
2. Синдром посттравматичного стресу у дітей.
3. Посттравматичний стресовий розлад у осіб, що постраждали від війни.
4. Посттравматичний стресовий розлад у осіб із захворюваннями, що становлять загрозу для життя.
5. Посттравматичний стресовий розлад, зумовлений стихійними лихами і техногенними катастрофами.

Тема 5. Діагностичні критерії посттравматичного стресового розладу

1. Проблеми психодіагностики ПТСР.
2. Предиктори ПТСР.
3. Критерії діагностики посттравматичного стресового розладу.
4. Діагностичні критерії ПТСР у класифікаціях психічних і поведінкових розладів: критерії ПТСР по МКБ-10 ВІЗ і DSM-IV.

5. Методи та методики психодіагностики посттравматичного стресового розладу: «Метод структурованого клінічного інтерв'ю», «Шкала для клінічної діагностики ПТСР», «Опитувальник травматичного стресу», «Шкала оцінки тяжкості впливу травмуючої події», «Додаткова шкала PTSDMMPI».

6. Особливості психодіагностики посттравматичного стресового розладу.
7. Психологічна картина ПТСР.
8. Стандартні помилки психодіагностики ПТСР.

Тема 6. Основи психологічної реабілітації осіб з ПТСР

1. Базові принципи психологічної реабілітації осіб із ПТСР.
2. Стратегії психологічної реабілітації осіб із ПТСР.
3. Загальні цілі психотерапевтичної реабілітації осіб із ПТСР.
4. Основні стадії психотерапевтичної реабілітації осіб із ПТСР.
5. Індивідуальна і групова психологічна реабілітація осіб із ПТСР.

Тема 7. Основні стратегії психологічної реабілітації осіб з ПТСР в різних напрямках психотерапії

1. Психологічний дебрифінг.
2. Когнітивно-поведінковий підхід в реабілітації осіб з ПТСР.
3. Використання клієнт-центрованої психотерапії у роботі з ПТСР.
4. Використання позитивної психотерапії у роботі з ПТСР.
5. Робота з ПТСР у гештальт-підході.
6. Робота з ПТСР засобами НЛП.
7. Робота з ПТСР в інших психотерапевтичних напрямках.

Тема 8. Посттравматична реабілітація

1. Рівні психологічної реабілітації осіб з ПТСР.
2. Створення «безпечного місця».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміна 0	Екземпляр № 1	Арк 19/16

3. Кризове консультування.
4. Десенсибілізація та переробка інформації посттравматичного синдрому за допомогою рухів очей (ДПРО).

5. Психокорекція страхів і тривожності.

Тема 9. Методи та техніки надання психологічної допомоги особам з посттравматичними стресовими розладами

1. Класифікація технік, що використовуються при роботі з ПТСР.
2. Психологічні інструменти у роботі з інтрузивними спогадами.
3. Робота з униканням і тригерами.
4. Техніки релаксації.
5. Техніки зцілення та активації цінностей.
6. Техніки і вправи розвитку резильєнтності.

Інформаційні джерела блоку

1. Вебер Т. Травмафокус. Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків: Літера Нова, 2020. 164 с.
2. Волінн М. Це почалося не з тебе. Як успадкована родинна травма формує нас і як розірвати це коло. Х. : Віват, 2023. 288 с.
3. Карамушка Л.М. Психолого-організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості: монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко [та ін.]; за ред. Л. М. Карамушки. Київ–Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 278 с
4. Корб А. У пастці депресії. Як подолати тривожність і радіти життю. Київ, 2019. 216 с.
5. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с.
6. Оксютювич М. О., Сабадуха О. В., Гаркуша С. Л. Інтегративні підходи до психологічної реабілітації дітей з посттравматичним стресовим розладом. Психологічні студії: Волинський національний університет імені Лесі Українки 2024. Вип.№ 2 (2024) С. 79-87.
7. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів / С. Д. Максименко, Я. В. Руденко, А. М. Кушнерьова, В. М. Невмержицький. Київ: Видавництво Людмила, 2021. 438 с.
8. Сабадуха В., Оксютювич М., Сабадуха О. Погляди філософів античності на проблему взаємодії душі й тіла. Психологічні травелоги. 2023. Вип. 4. С. 147–155.
9. Сабадуха О.В., Оксютювич М.О., Матеюк О.А., Гаркуша С.Л. Значення самодистанціювання в процесі подолання психологічних криз і терапії психосоматичних розладів. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи: Збірник наукових праць. 2024. Вип. №1. С.35-48.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/17

10. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.] ; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с.

Критерії оцінювання знань

Критерії оцінювання – це система якостей, яка дозволяє реалізувати принцип єдності вимог до змісту і форми контролю рівня засвоєння знань і вмінь та їх об'єктивного оцінювання.

Відповідь студентів на атестаційному екзамені виявляє рівень теоретичної та практичної підготовки випускника, розуміння ним завдань удосконалення системи надання психологічної допомоги в екстремальних умовах, поєднання фундаментальних знань з професійними вміннями і навичками, загальну культуру, виразність та культуру володіння державною мовою.

Екзаменаційний білет містить 2 теоретичних питання, ситуативну задачу та тести у кількості 5 запитань з 5-ма варіантами відповіді кожний. Відповідь студентів на 1-2 питання екзаменаційного білету оцінюється по 30 балів кожне, тест з 5 питань: правильне тестове завдання - 2 бали (максимальна кількість балів 10), розв'язання ситуативної задачі оцінюється у 30 балів. Загальна максимальна кількість балів на всі питання білету – 100.

Критерії оцінювання відповіді на питання теоретичного характеру

Оцінка «**відмінно**» – **23-30 балів** – виставляється, якщо студент точно і повно відповів на запитання білета, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє науковою термінологією, наводить приклади з допоміжної літератури та власної практики, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу з екстремальної психології.

Оцінка «**добре**» – **15-22 бали** – ставиться у випадку, коли при відповіді студент допустив деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно, незначні помилки усуваються самим студентом, коли на помилки вказує екзаменатор. Студент наводить приклади з власної практики, частково демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу з екстремальної психології.

Оцінка «**задовільно**» – **7-14 балів** – виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, коли 30-50% змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що вплинуло на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована прикладами, посиланнями на нормативно-правову базу та літературні джерела. Студент відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями білету та його практичним виконанням. На додаткові запитання екзаменатора відповідає теж в

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19/18

межах 45-50%.

Оцінка «незадовільно» – **0-6 балів** – виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін (менше 50%), не дає конкретної відповіді на питання білету, не наводить прикладів, не ознайомлений з методичною і навчальною літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання. На додаткові та навідні запитання екзаменатора студент часто не знає правильної відповіді. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями з фахових дисциплін.

Критерії оцінювання розв'язування тестових завдань

2-ге питання білету містить 5 тестових завдань. За кожну правильну відповідь студент отримує 2 бали, неправильна відповідь – 0 балів. Максимально можлива кількість балів у сумі становить 10 балів.

Критерії оцінювання розв'язування ситуативної задачі

Оцінка «відмінно» – **23-30 балів** – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал, вміє пов'язати теорію з практикою, що дозволяє йому розв'язувати ситуативні задачі, використовуючи орієнтацію на конкретний досвід, рефлексію та концептуалізацію досвіду.

Оцінка «добре» – **15-22 бали** – студент твердо засвоїв теоретичний матеріал, при розв'язуванні ситуативних задач висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні проблеми, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу

Оцінка «задовільно» – **7-14 балів** – студент засвоїв тільки основний матеріал без деталей, розв'язує задачу лише частково, припускається неточностей, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладі відповіді.

Оцінка «незадовільно» – **0-6 балів** – студент не знає значної частини теоретичного матеріалу, припускається істотних помилок, не вирішує ситуативну задачу.

Загальна оцінка за атестаційний екзамен

Загальна оцінка по білету підраховується як сумарна кількість оцінок, отриманих з кожного питання білета. Оцінка «відмінно» може бути поставлена лише у тому випадку, якщо жодне із питань екзаменаційного білета не оцінено нижче оцінки «добре».

Загальна оцінка як результат складання екзамену визначається за шкалою ECTS і переводиться у національну шкалу оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

За шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Бали
A	Відмінно	90-100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 08.05/053.00.2/М/ОК16-1- 2024
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 19/19</i>

B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34